

INFORMATIEMAP
DIOCESAAN DIACONAAL WEEKEND
12 - 13 november 2011

KWETSBARE MENSEN
ZORG VOOR DE NAASTE

Dienst Diocesane Caritas Bisdom Haarlem-Amsterdam

INLEIDING

Voor u ligt de Informatiemap over het Diaconale Weekend welke plaatsvindt op 12/13 november 2011. Deze map is bedoeld om parochies en regio's te ondersteunen in het organiseren van een Diaconaal Weekend in de parochie en regio. Naast allerlei tips voor het organiseren van een dergelijk weekend worden vijf verschillende invalshoeken beschreven waar groepen kwetsbare mensen mee temaken kunnen hebben. Beschreven zijn onder andere de gevolgen van bezuinigingen op de bijstand en het vreemdelingenbeleid. Ook de wereldwijde zorg krijgt aandacht door de Millenniumdoelen. Het thema **Kwetsbare Mensen** wordt in het hele bisdom gebruikt. De uitvoering en concretisering worden lokaal bepaald door de parochies en regio's. De verhalen zijn gekozen op basis van hun actualiteit en willen voorbeelden zijn hoe het thema uitgewerkt kan worden. Het staat de parochies vrij om hier gebruik van te maken, of te kiezen voor een eigen invalshoek.

De naam Diaconaal Weekend komt uit de traditie van het dekenaat Alkmaar. Het dekenaat Haarlem is bekend met de term Diaconale Zondag. In het dekenaat Amsterdam is het Diaconaal Weekend minder bekend. Bij het inrichten van de nieuwe dienst Diocesane Caritas kwamen verschillende tradities samen. Het staat natuurlijk iedereen vrij om de aanduiding te gebruiken die het meeste aanspreekt. In de onderstaande teksten zullen wij ons beperken tot de term Diaconaal Weekend.

INHOUD

Inleiding	2
Voorwoord door Mgr. Dr. J.M. Punt	3
Wat is een Diaconaal Weekend?	4
Hoe organiseer je een Diaconaal Weekend?	5
1. De eenzaamheid van een geestelijk verzorger.	6
2. Onuitzetbaar, wat dan?	8
3. Meer dan bijstand krijg je niet meer!	10
4. SchuldHulpMaatje.	12
5. Wereldwijde zorg. Aandacht voor de Millenniumdoelen.	14
Liturgische informatie/bijdrage.	16
Slotwoord.	19
Gedicht	20

COLOFON

Deze Informatiemap is een uitgave van de dienst Diocesane Caritas van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

Bezoekadres Kruisweg 69, Haarlem

Postadres Postbus 1053, 2001 BB Haarlem

Telefoon 023-5112600

Email caritas@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Website www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl (surf door naar: Afdelingen, Diaconie)

Een digitale versie is verkrijgbaar via de website, afdeling Diaconie

VOORWOORD DIACONAAL WEEKEND 2011

Voor u ligt de brochure voor het Diaconale Weekend 2011 die ik van harte onder uw aandacht breng. Met als titel 'de zorg om de naaste' wordt hierin aandacht gevraagd voor de kwetsbare mens, die maar al te vaak die mens naast ons is.

De zorg voor de naaste is een rode draad in onze christelijke traditie. Vanuit de evangelische opdracht: 'wat je aan de minste der Mijnen hebt gedaan, heb je aan Mij gedaan', hebben tallozen, veelal religieuzen, zich in het verleden ingezet voor armen en zieken, weduwen en wezen. Maar ook in onze tijd zijn er gelukkig nog velen, leken en religieuzen, die vanuit een oprechte zorg zich bewust zijn van de noden van anderen. Zij helpen concreet en proberen tegelijk ook anderen te wijzen op de noodzaak van gerechtigheid en solidariteit in onze tijd.

De zorg is wel veranderd. Daar waar vroeger zorg soms wat bevoogdend overkwam, is deze nu meer gericht op het ondersteunen en stimuleren van eigen mogelijkheden. Soms vraagt zorg om alleen maar aanwezigheid, om anderen te laten ervaren dat er niet voor alles een oplossing is, maar dat het wel God is die je draagt, die jouw levensverhaal legt op dat van de Schrift en bij wie je geborgenheid en liefde mag ervaren.

Maar die ervaring kan alleen concreet worden als wij onze verantwoordelijkheid als gelovige gemeenschap serieus nemen en Christus present stellen; in de concrete hulp in onderlinge verbondenheid en solidariteit, in één woord: in daadkrachtige liefde.

Daarbij is samenwerking essentieel. De diaconie is bij uitstek een terrein voor samenwerking, niet alleen onderling, of met de broeders en zusters uit andere kerken, maar met alle mensen van goede wil.

De Diocesane Caritas wil mensen, parochies en diaconale groepen en organisaties daarbij ondersteunen. Een van die manieren is het organiseren van het Diaconale Weekend. Op iedere dag dient de diaconie en de caritas centraal te staan, maar soms is een stukje extra bewustzijn nodig en mag hier speciaal aandacht voor worden gevraagd. Het is met name voor de PCI's en de diaconale groepen een mogelijkheid zich te presenteren aan de geloofsgemeenschap.

Van harte beveel ik dit weekend aan en spreek ik mijn dank en oprechte waardering uit naar allen die zich hier bijzonder voor inzetten. Dat Gods zegen op hen en op ons allen mag rusten.

+ Jozef M. Punt

Bisschop van Haarlem-Amsterdam

Mgr. Punt en deken Ton Cassee
scheppen eten op voor daklozen
in het Oecumenisch Diaconaal
Centrum Stem in de Stad te
Haarlem.

WAT IS EEN DIACONAAL WEEKEND?

Het Diaconaal Weekend wil de **diaconale opdracht** van de parochie **zichtbaar maken**.

Zowel voor mensen in nood als voor hen die zich om hen bekommeren. We doen onszelf als kerk te kort als we het gezelschap van gewone en kwetsbare mensen niet in de buurt hebben. Waren gewone mensen, mensen aan de onderkant, niet ook het normale gezelschap van Jezus?

Naast de noden zien we ook de kracht van mensen. Als diaconie alleen verstaan wordt als reactie op nood en armoede, gaat het mis. Er valt te leren en zelfs plezier te beleven aan dit gezelschap!

Als christenen, als parochiegemeenschap, willen we op allerlei manieren solidair zijn met mensen in nood en er voor hen zijn met hulp en aandacht. Door middel van het Diaconaal Weekend wordt dit zichtbaar gemaakt voor mensen binnen en buiten de parochie. Dat zichtbaar maken van onze diaconale opdracht kan op verschillende manieren. Waar het echter om gaat is dat de mensen zich bewust worden dat de parochie een diaconale opdracht heeft en dat aan die opdracht op velerlei manieren kan worden gewerkt.

Het Diaconaal Weekend heeft een zevental **doelen**.

- Diaconaal Weekend is een **vast punt** in het jaar waarop de diaconale opdracht van de parochie centraal staat. *Daarmee wordt structureel aandacht besteed aan de caritas. Door die vaste plaats kun je niet genegeerd worden. Diaconie komt weer in het hart van de parochie.*
- In dit weekend wordt **zichtbaar** gemaakt wat er op diaconaal gebied in de parochie gebeurt. *Niet alleen in de parochies zelf, maar ook naar buiten toe. Er gebeurt vaak veel in een parochie maar wie ziet dat nou? Kerken zetten zich met diverse activiteiten in voor kwetsbare mensen. Dat diaconale werk mag wel eens duidelijker zichtbaar worden. Daarnaast is diaconie is een zaak van de hele parochie en niet alleen van de diaconale werkgroepen en de PCI.*
- Daarmee werk je aan **diaconale bewustwording** van noden in de omgeving zoals bijv. financiële nood en de bijkomende problemen, huiselijk geweld, eenzaamheid. *Daarmee kunnen vooroordelen worden weggenomen en begrip gekweekt. Ook kunnen mensen zich geroepen voelen om diaconaal actief te worden of deel te nemen aan acties.*
- Onder diaconie vallen zeer uiteenlopende activiteiten die in een diaconaal weekend worden samengebracht. Dit kan de samenwerking met kerkelijke en maatschappelijke organisaties bevorderen. Je brengt een **kader** aan, waardoor er samenhang ontstaat tussen de verschillende diaconale activiteiten.
- Je werkt ook aan **beeldvorming** naar buiten toe. *Bij kerk denken veel mensen aan vieren. Maar kerk is meer dan vieren alleen, ook diaconie, catechese en gemeenschapsvorming zijn belangrijke activiteiten in de parochiegemeenschap.*
- **Jongeren** kunnen laten zien wat zij in huis hebben. Zij vinden het prachtig om actief bezig te zijn. Het is aan te bevelen om groepen jongeren uit Vormsel-, Provider- en DiaconActiongroepen te betrekken bij het thema en hen op pad te sturen.
- En waar het uiteindelijk allemaal om te doen is: (groepen) mensen in nood uit de eigen omgevingen voelen zich gezien, gehoord en worden geholpen. **De daad wordt bij het woord gevoegd.**

Deze informatiemap is samengesteld ter ondersteuning van parochies bij het organiseren van een Diaconaal Weekend. U vindt hierin tips voor de organisatie van het Diaconaal Weekend, informatie en verhalen over kwetsbare mensen als suggestie en inspiratie. Ook zijn in deze map suggesties voor de liturgie te vinden. Het thema **Kwetsbare mensen** wordt overal in het bisdom gebruikt. De uitwerking vindt lokaal plaats in parochies en regio's.

HOE ORGANISEER JE EEN DIACONAAL WEEKEND?

Om te beginnen...

1. Wie neemt het initiatief en wie coördineert de activiteiten?

De ervaring leert dat een geslaagd Diaconaal Weekend begint bij een **overleg** tussen de verschillende velden van de parochie. De initiatiefnemers zijn veelal bestuursleden van de Parochiële Caritas Instelling. Het initiatief wordt ook wel genomen door de werkgroep diaconie, de pastor, of het parochiebestuurslid met de portefeuille diaconie.

Om verder te gaan...

2. Hoe gaan we het aanpakken?

De initiatiefnemers verzamelen een aantal mensen om na te denken over een themakeuze en een project. U kunt een voorbeeld uit de brochure kiezen of een bepaalde nood in de omgeving. Als de noden herkenbaar zijn en dicht bij huis, voelen parochianen zich eerder betrokken en zijn eerder bereid te helpen.

Wanneer u hebt gekozen voor **een bepaalde problematiek** kijkt u *binnen* de kerkmuren naar groepen of mensen die daar ervaring mee hebben. Dat kunnen parochianen zijn die bij organisaties als Vluchtelingenwerk, penitentiaire inrichtingen of bij de GGZ werken. Veel parochianen (en hun kinderen of kleinkinderen!) zijn diaconaal actief zonder dat “de parochie” het weet. Zij kunnen vanuit hun beroep of vrijwilligerswerk, wellicht zelf ervaringsdeskundig, een goede inhoudelijke bijdrage leveren. Ook bij leden van bezoekgroepen en Parochiële Caritas Instellingen is informatie over de noden binnen de gemeente te vinden.

Kijkend *buiten* de kerkmuren kan, afhankelijk van het gekozen thema, een deskundige van buiten de kerk aangetrokken worden. Denk eens aan een medewerker van een organisatie voor boeren en tuinders, een inloophuis of een jongerenwerker.

3. Kies een project- en collectebestemming

De keuze voor een thema wordt concreet gemaakt door de keuze voor een project. De deskundigen van binnen of buiten de parochie kunnen u hierbij adviseren. De opbrengt van de collecte kan overhandigd worden aan het project. Dit zorgt tevens voor een gelegenheid om bij het project op bezoek te gaan

Ten slotte.....

4. Plan van aanpak

Wat moet er gebeuren en wie doet wat. Een eenvoudig draaiboekje helpt om een overzicht te maken van de stappen die moeten worden gezet. Daarnaast is het maken van een draaiboekje, zeker als u evalueert, van waarde voor de organisatie van het diaconaal weekend in het volgende jaar.

5. Overleg tijdig

Geef de mensen en groepen waarmee u wilt werken de tijd om zich voor te bereiden. Denk aan de PR, de pastor/liturgiegroep, de koren. Reserveer tijdig de ruimtes voor bijeenkomsten.

6. Betrek jongeren bij de activiteiten

Het is aan te bevelen om groepen jongeren uit Vormsel-, Provider- en DiaconActiongroepen te betrekken bij het thema. Ze vinden het leuk om betrokken te zijn bij diaconale activiteiten en zijn wellicht uw opvolgers!

1. DE EENZAAMHEID VAN EEN GEESTELIJK VERZORGER

In deze bijdrage beschrijft geestelijk verzorger Constance de Ronde vanuit verschillende kanten over eenzaamheid in een verpleegtehuis. Zij begint haar verhaal bij haar eigen ervaring van eenzaamheid.

'Ik had het gevoel er weer bij te horen'

Hij zou op bezoek komen. Een broeder. Hij vroeg me waarom ik me actief wilde inzetten voor de parochie. Ik vertelde hem mijn verhaal. Hij luisterde. Ik vroeg hem zijn verhaal te vertellen en hij vertelde over zichzelf. Hoe hij op zijn 80ste alleen was komen te staan en heeft leren koken voor zichzelf. Ik vroeg hem of hij zich eenzaam voelde? "Nee", was zijn antwoord.

Ik vroeg hem wat er zoal aan taken te doen was in de kerk anno de jaren negentig. Ik schreef alle taken die hij noemde op. Denk er maar over na zei hij. Twee weken daarna nodigde hij mij uit voor een lezing. Of ik zin had met anderen daar naartoe te gaan.

Ik had het gevoel er weer bij te horen. Opgenomen te zijn en deel uit te maken van een gemeenschap. Ik voelde me weer verbonden met anderen. Ik wilde gaan zingen in het kerkkoor. Ik ging iedere dinsdagavond oefenen met het parochiekoor om op de zondagen in de vieringen het geofende met elkaar zingen. Ik zong woorden die ik in het dagelijks leven niet zei en zeker niet deelde met anderen. Bijvoorbeeld: 'Voor vreemdelingen wees niet niemand'. Na de vieringen dronken we koffie en deelden we elkaars leed en vreugde.

Na een hervinden van mijn geloof, voel ik me niet meer eenzaam. De grote verhalen werden verbonden met mijn eigen verhalen. Ik raakte bij mezelf thuis.

Opgenomen worden, een verstoord leven

Nu ontmoet ik, als geestelijk verzorger, veel eenzame mensen in de verpleeghuizen waar ik werk. Mensen die niet meer kunnen praten. Die de rest van hun leven in een rolstoel zitten. Wiens kinderen, door verbroken relaties, niet meer op bezoek komen. Mensen die verlamd zijn. Mensen die stervende zijn. Echtparen die uit elkaar worden gescheurd omdat een van beiden opgenomen moeten worden in een ziekenhuis of in het ergste geval in een verzorgings- of verpleeghuis. Bij verpleeghuisopname raak je je taak kwijt als koster, koorlid, lid van de Zonnebloem. Mensen die zich niet hebben kunnen, willen of durven verzoenen met zichzelf of anderen?

Wat doe je als verpleeghuisbewoner dan de hele dag? Dag in dag uit. Hoe hou je het uit? Als je zo afhankelijk bent? Als je zo onzeker, onveilig, wanhopig, boos, kwaad, verdrietig, in de war, angstig, machteloos of eenzaam bent? Geïsoleerd of alle gevoelens tegelijkertijd? Als het gezichtsvermogen of het gehoor zo achteruit is gegaan dat je de ander niet meer kan ontmoeten omdat je niet meer echt kunt luisteren. Je bent afhankelijk van mensen die bij jou op bezoek komen. Natuurlijk worden er activiteiten georganiseerd en is er veel afleiding. Helpende mensen, ongeveer 200 vrijwilligers komen en gaan.

Ervaringen delen geeft nieuwe kracht

De levenservaringen leren ons omgaan met verveling, alleen zijn en ook met eenzaamheid. Het zijn gevoelens waar we doorheen moeten, iets wat en waarover valt te leren. We leren door het leven vriendinnetje of vriendje van onszelf te worden. Als je eenzaamheid niet bij je toelaat, loop je van jezelf weg. Zo leren we bijvoorbeeld ook omgaan met ons grote Verlangen. Eens thuis komen bij jezelf en rust vinden. Ik denk dat het goed is dat een mens zich terugtrekt, reflecteert. Dat je raad weet met je gebrokenheid, schaduwzijden. Dat je alleen bent. Dat je je terugtrekt, op retraite gaat of

een training volgt of je geestelijk laat begeleiden. Alleen zijn hoeft niet per se te leiden tot eenzaamheid. Pas als de mens de volle zwaarte van de eenzaamheid ervaren heeft, gaat zij/hij pas écht openstaan voor de ander.

Maar wat een zegen als we ons zijn, onze ervaringen kunnen delen. We elkaar kunnen bemoedigen en naar elkaar kunnen luisteren. Wanneer we de rauwe rouwigheid en het gevoel van eenzaamheid wat minder pijnlijk voor elkaar kunnen maken. Als we elkaar begrijpen en vinden. Als je ervaringen die niet door een ieder worden beleefd met "lotgenoten" kunt delen.

Verloren zijn en opgenomen worden

Er zijn helaas ook mensen, die door het alleen zijn vervallen in eenzaamheid. Dan komt er echt lijden in het leven, een zich verlaten voelen. Eenzaamheid is, lijkt mij, veel meer een gevoel dan een toestand. Dat maakt het ook zo pijnlijk voor wie eraan lijdt.

Als je gedoopt wordt, wordt je opgenomen in de parochiegemeenschap en maak je daar deel van uit. Voor je geboorte staat je naam al geschreven in de palm van Gods hand en daarna staat je naam in de doopboeken of in de computer van de parochie. We maken deel uit van die wereldkerk. Een van de werkvelden van een gelovige gemeenschap is de diaconie. We kunnen elkaar tot zegen zijn. De parochianen kunnen zich sterk maken, kennis opdoen en een bezoekgroep oprichten. Na een gerichte cursus zijn zij dan in staat op kennismakings- of ziekenbezoek te gaan en met elkaar hun ervaringen te delen en daarvan te leren.

Constance de Ronde, geestelijk verzorger.

Mogelijkheden

Informatie inwinnen

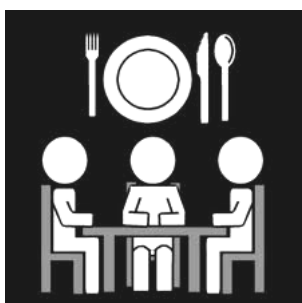
De Stichting Eenzaamheid.info is een brug tussen wetenschap en praktijk, met informatie over eenzaamheid en over wat je eraan kunt doen. De Stichting verzorgt op verzoek lezingen en workshops. Vrijwilligers(organisaties) vinden er hun training 'herkennen van en omgaan met eenzaamheid'. Voor mogelijkheden voor uw eigen parochie kunt u terecht op de site van deze stichting: www.eenzaamheid.info

Bezoekgroep oprichten

Veel parochies zijn gezegend met een bezoekgroep. De mensen van de bezoekgroep zijn vaak de diaconale ogen en de oren van de parochie in de buurt. Ondersteuning van en waardering voor deze groep is belangrijk, ook voor het parochieleven. Waar een parochie geen bezoekgroep heeft, is het aan te bevelen deze op te richten. Het bestuur van de Parochiële Caritas Instelling kan hierin het initiatief nemen.

Samen eten

Maaltijdprojecten slaan goed aan in een omgeving waar relatief veel ouderen wonen. Het idee achter een maaltijdproject is dat het laagdrempelig moet zijn. Een ontmoetingsplek voor iedereen. Ook voor het werk van de diaconale vrijwilligers is het van belang. De verhalen aan tafel zijn voor hen van grote waarde. Schrijnende situaties komen hen ter ore.

Omstandigheden waar de parochie mogelijk iets mee kan. Het vereist de nodige organisatie. Om de vrijwilligers te ontlasten wordt vaak samengewerkt met de lokale horeca en/of met werkervaringsprojecten. Oecumenische samenwerking maakt de organisatie nog makkelijker en plezieriger.

2. ONUITZETBAAR, WAT DAN?

Deze bijdrage geeft informatie over de problemen die mensen zonder verblijfspapieren ervaren met o.a. justitie. Met een kort verhaal over Basil, een van hen.

Naam:	Beroep:
Basil	Klusser
Leeftijd:	Burgerlijke staat:
48	Gehuwd, vader
Sekse:	Status:
M	<ul style="list-style-type: none"> - Stateloos, niet gedoogd - Ongewenst na strafblad - Illegale vreemdeling
Land van herkomst:	Oorzaak onuitzetbaarheid:
Palestina	<ul style="list-style-type: none"> - Stateloosheid - Keuze in Nederland te blijven i.v.m. vaderschap
In Nederland sinds:	
1988	

Het probleem: geen verblijfspapieren

De meeste Nederlanders gaan ervan uit dat iemand die zonder verblijfspapieren wordt opgepakt, direct per vliegtuig het land verlaat. Dat blijkt een misvatting te zijn. In Nederland verblijven naar schatting enkele tienduizenden onuitzetbaren; mensen die de Nederlandse overheid in toenemende mate met dwang en harde hand tot terugkeer probeert te bewegen. Maar die desondanks niet kunnen worden uitgezet.

Dan ga je toch terug?

Het Nederlandse vreemdelingenbeleid rust op de vooronderstelling dat wie terug wil, ook terug kan. Gevangenneming, detentie, is een van de middelen om mensen onder druk te zetten om daadwerkelijk te vertrekken. Toch blijken velen niet uitgezet te kunnen worden.

Het is belangrijk om te kijken naar de oorzaken van onuitzetbaarheid: ligt dat altijd aan de onwil van de betrokkene, zoals nu vaak wordt gedacht?

Hoezo, niet kunnen?

Uitzetting is alleen mogelijk als iemands identiteit en herkomst bewezen zijn én door het land van herkomst zijn erkend. Daarbij zijn verschillende partijen betrokken, die elk uitzetting kunnen verhinderen.

Klinkeren

Voor onuitzetbaren geldt echter in alle gevallen dat zij keer op keer gedetineerd kunnen worden, zonder uitzicht op legaal verblijf. Elke detentie eindigt met klinkeren: plotseling op straat worden gezet, met je bezittingen in een blauwe vuilniszak, zonder geld en papieren, met alleen een brief waarin staat dat je het land binnen 24 uur moet verlaten. Wat dan? Wat te doen, waar naartoe?

‘Als ik vertrek, kan ik geen vader meer zijn’

Basil zit voor de vijfde keer in vreemdelingenbewaring. Hij is vorige maand opgepakt, terwijl hij met zijn 12-jarige dochter boodschappen deed. Voor de ogen van zijn dochter werd hij tegen de politieauto gezet, handen omhoog en gefouilleerd. Daarna gingen de boeien om.

Een korte geschiedenis.

Basil zijn ouders wonen in Palestina tijdens het ontstaan van Israël. Het zijn roerige tijden. Zo komt hij als kind in de Europese Unie terecht. Zijn ouders sterven jong en Basil staat er alleen voor. Hij is enig kind. In Nederland stelt hij zich uiteindelijk, met een gedoogstatus, omdat hij hier een vrouw heeft ontmoet met wie hij trouwt en kinderen krijgt.

Dan raakt hij betrokken bij drugshandel en een ernstig misdrijf. Zijn trouw aan een vriend is zo groot dat hij hem verbergt nadat zijn vriend iemand doodgestoken had. *“Ik zal het niet verbergen, ik was jong en maakte de verkeerde keuzes. Ik heb mijn straf uitgezeten, ik had het verdiend en heb in de gevangenis veel nagedacht’.*

Als hij vrijkomt, wordt hij ongewenst verklaard. Hij besluit de ongewenstverklaring naast hem neer te leggen. Zijn vrouw en drie kinderen kunnen hem niet missen. Zo goed en zo kwaad als het gaat zorgt Basil voor hen. Hij doet klussen voor hun levensonderhoud. Toen de oudste klein was zat hij in de bajes. Bij de jongsten wil hij dat tot elke prijs voorkomen. *“Ik bleef omdat ik voor hen een vader wilde zijn”.*

Mogelijkheden om hem uit te zetten zijn er niet. Pas na een klein jaar wordt hij geklinkerd.

De vraag is hoe lang hij op vrije voeten kan blijven en zijn rol als vader, echtgenoot en kostwinner kan vervullen.

(bron: Onuitzetbaar, Morele vragen over het vreemdelingenbeleid. Humanistisch verbond)

Voor meer informatie zie: www.humanistischverbond.nl/menswaardigvreemdelingenbeleid

Mogelijkheden

1. Informatie inwinnen

Stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt (Stichting LOS) is een steunpunt voor mensen en organisaties die betrokken zijn bij ongedocumenteerden en geeft informatie over de levensomstandigheden van ongedocumenteerden in Nederland en de solidariteit van Nederlanders met hen. Voor meer informatie: www.stichtinglos.nl

2. Op bezoek gaan

‘Er is veel meer vraag naar bezoek dan wij kunnen bieden. Daarom zijn we op zoek naar aardige, betrokken mensen, die stevig op de benen staan en goed kunnen luisteren om eens in de twee weken in een kleinere groep anderhalf uur achter de tralies te gaan’, aldus een vrijwilligster van Bezoekgroep Migrantengevangenis Schiphol-Oost. Voor meer informatie: www.bezoekgroep.nl

3. Met parochianen deelnemen aan een wake

Schipholwake om te herdenken, te bezinnen en te veranderen.

Iedere tweede zondag van de maand van 14.00 tot 15.00 waken mensen uit solidariteit en om hun protest aan te geven bij detentiecentrum Schiphol-Oost.

Voor meer informatie; bel of schrijf naar de Amsterdamse Catholic Worker. Voor informatie:

www.schipholwake.nl

4. De pastor van de Detentieboot Zaandam

In Zaandam liggen detentieplatforms. De pastor kan informatie geven en eventueel uitgenodigd worden voor een spreekbeurt. Voor contact met de pastor: mail naar caritas@bisdomhaarlem-amsterdam.nl of bel Anita Witte 023-5112600.

3. MEER DAN BIJSTAND KRIJG JE NIET MEER!

Er wordt bezuinigd

Er gaat wat veranderen in het sociale stelsel. Het idee is dat mensen die kunnen werken, ook gáán werken. Ondanks eventuele handicaps, fysieke en geestelijke beperkingen. Levenslange uitkeringen worden door de Rijksoverheid niet meer gegarandeerd. Veel van de uitvoering van de sociale wetgeving komt bij de gemeente te liggen. En er wordt bezuinigd, ongeveer 1,8 miljard per jaar.

Wat zijn de plannen? Wat zijn de consequenties? En wat kunnen parochies daarmee?

Wat verandert er?

De Bijstandswet wordt de WET WERKEN NAAR VERMOGEN.

Deze wet is bedoeld voor mensen die echt niet meer in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. Dat wil zeggen: je hebt geen eigen vermogen meer, en geen eigen huis. Je hebt ook geen partner meer die verdiend. Pas als het werkelijk niet anders kan kom je in aanmerking. Dit geldt ook voor mensen met een handicap.

De WAJONG, een uitkering voor gehandicapte jongeren, valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Van de 16.000 jongeren die nu gebruik maken van deze uitkering, moeten er minstens 10.000 weer aan het werk. Dit vanuit het idee dat alleen als je echt niet kunt, je nog recht hebt op ondersteuning. De kosten voor een groot aantal van de jongeren zullen voortaan ten laste komen van partner of ouders.

De SOCIALE WERKPLAATSEN moeten terug van 100.000 plaatsen naar 30.000. Alleen die mensen die echt nooit meer een normale arbeidsplaats zullen krijgen, worden toegelaten.

Dagbesteding en begeleiding, een onderdeel van de AWBZ, wordt een verantwoordelijkheid van de gemeente. Hiervoor krijgt de gemeente een bepaald bedrag. Wordt dit bedrag overschreden dan draait de gemeente voor de extra kosten op.

De JEUGDZORG wordt ook een verantwoordelijkheid voor de gemeente in plaats van de provincie. Het idee hierachter is dat de gemeente een beter inzicht heeft in haar eigen jeugd dan de provincie. En, door deze verschuiving, wordt er flink bezuinigd. Van 80 miljoen Euro nu naar ongeveer 30 miljoen Euro in 2017. Zo worden bijvoorbeeld ambulante hulp, kindertelefoon, advies- en meldpunt kindermishandeling, jeugd-GGZ en gesloten jeugdzorg een gemeentelijke taak.

De WMO

Veel van deze maatregelen worden voortaan geregeld via de WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING. Via deze wet maakt de gemeente een keuze aan welk beleid en activiteit zij haar geld besteedt. De verwachting is dat voor menig taak onvoldoende geld wordt meegegeven door de Rijksoverheid. De gemeente moet dus keuzes maken. Burgers kunnen invloed uitoefenen op deze keuzes via verkiezingen maar ook via deelname aan de gemeentelijke WMO Adviesraad. In deze raad zitten vertegenwoordigers van organisaties en betrokken burgers. Maatregelen via de WMO worden in deze raad besproken.

MEEDOEN! Uitgangspunten van de WMO

De WMO kent drie uitgangspunten:

- Mensen zijn op de eerste plaats zelf verantwoordelijk;
- Komen zij er niet uit dan kunnen zij een beroep doen op elkaar;
- Pas in derde instantie schiet de overheid te hulp.

Eigen verantwoordelijkheid en participatie zijn sleutelbegrippen in deze wet.

Alles wat met zorg en ondersteuning te maken heeft is onderverdeeld in negen prestatievelen.

De bedoeling is dat de gemeente op ieder veld beleid gaat ontwikkelen. Van het rijk heeft ze hiervoor een bepaald bedrag gekregen. Het is aan de gemeente om te kijken of dat geld voldoende is, of dat zij ook uit eigen middelen een bijdrage levert. Dat betekent onder andere dat er grote verschillen kunnen ontstaan op het gebied van welzijn en zorg per gemeente.

De parochie

Parochies zijn verbonden met de plaatselijke gemeenschappen. Zij hebben een speciale zorg voor hen die kwetsbaar zijn. Naast allerlei concrete activiteiten voor deze groep, is het ook belangrijk dat zij oog heeft voor het gemeentelijk beleid. Deelname aan of contact hebben met de gemeentelijke WMO Adviesraad kan helpen om deze rol goed te vervullen.

Informatie

1. Wie op Google [WMO Adviesraad](#) intypt krijgt een keur van gemeentelijke adviesraden te zien. Op al deze websites wordt uitgebreid ingegaan op wat een dergelijke raad doet.
2. Op de website www.kerkenwmo.nl vindt u alle informatie over de WMO en wat kerken hiermee kunnen. Iedere maand staat een bepaald project centraal, welke is opgezet vanuit de kerken en ondersteund wordt door de WMO.
3. Een groot kerkelijk onderzoek naar armoede en de ondersteuning van mensen in nood staat kunt u ook vinden op de website www.kerkinactie.nl/armoedeonderzoek2010

Mogelijkheden

1. Verzamel informatie over de WMO via bovengenoemde websites of door een deskundige uit te nodigen voor een inleiding.
2. Neem contact op met de lokale gemeentelijk adviesraad en bespreek met hen de mogelijkheden én beperkingen van uw parochie.
3. Organiseer een informatieavond over de WMO. Zoek daarbij zoveel mogelijk naar samenwerking en bondgenoten. En dat hoeven niet alleen geloofsgemeenschappen te zijn.
4. Geef een eenvoudige brochure uit met informatie over de WMO.

4. SCHULDHULPMAATJE

“Aan het eind van mijn geld, hou ik altijd een stukje maand over”.

Het is een geveugelde opmerking in het wereldje van de schulden. Wereldje? Meer dan één miljoen mensen komen niet rond van hun inkomen. Wat is er aan de hand in een land wat altijd bekend heeft gestaan als ‘zunig’?

Het probleem

1,9 miljoen huishoudens heeft een betalingsachterstand. Daarvan hebben ongeveer 700.000 huishoudens problematische schulden. Dit zijn schulden waarbij huishoudens meer moeten aflossen dan ze kunnen. Ruim 5 miljoen mensen zijn niet voorbereid op een onverwachte inkomensdaling of forse uitgave.

Hoe komt dat?

Er wordt een aantal redenen aangevoerd voor het ontstaan van schulden:

- Mensen beheren hun financiën niet goed;
- Door het teruglopen van inkomsten;
- Door te hoge uitgaven.
- Door onvoldoende te reserveren.

Daarnaast spelen factoren als werkeloosheid, scheiding, ziekte, verslaving en het gemak waarmee mensen kunnen lenen een rol.

Vijf verhalen

Alleenstaande vrouw, begin veertig, twee kinderen, in loondienst

Mevrouw werkt parttime in de zorg. Haar inkomen is laag, maar net toereikend. Hoewel er alles bij elkaar maandelijks bijna € 1.700,- binnenkomt blijft hier maar krap € 500,- per maand van over door de kosten van een hoge huur en twee schoolgaande kinderen. Ze heeft het tot dusver geroid zonder leningen af te sluiten, maar het gaat moeilijk. Ze staat elke maand maximaal rood en heeft regelmatig achterstallige rekeningen. Op het moment van het interview zijn dat er drie, voor een totaalbedrag van bijna € 2.000,- euro. Ze zou niet weten wat ze zou moeten doen als de wasmachine kapot gaat: dan moet ze bij anderen wassen of wachten totdat de eindejaarsuitkering of het vakantiegeld wordt gestort.

Getrouwd stel, eind veertig, hij een uitkering, zij in loondienst

Zij werkt parttime en krijgt een laag salaris. Hij werkte altijd in de betonbouw, maar er is al een tijd geen werk voor hem en hij krijgt WW. Samen is dat genoeg om elke maand rond te komen, maar na een paar onvoorziene uitgaven (belasting, waterschapsbelasting en een autoreparatie) achter elkaar, ging het mis. Er is een behoorlijke roodstand van ruim € 2.500,-. Daarnaast zijn er achterstanden op huur, energie, ziektekostenverzekering en belastingen. Het afbetalen gaat moeilijk.

Alleenstaande vrouw, begin zestig, bijstandsuitkering

Hoewel het krap is, komt ze net rond van haar uitkering. Ze heeft al 30 jaar lang een bijstandsuitkering. Ze laat haar vaste lasten automatisch afschrijven, om er zeker van te zijn dat deze worden betaald. Ze heeft één lening van € 2.000,- bij de Wehkamp en de aflossing daarvan valt haar zwaar. Om aan de afbetalingsverplichtingen te kunnen blijven voldoen, bespaart ze op boodschappen en kleding. Ze probeert geen betalingsachterstanden te krijgen en wacht op haar AOW.

Alleenstaande vrouw, begin veertig. Wajong uitkering.

Ze zegt aan het begin van het interview: “Het gaat best goed. Ik kan eigenlijk precies rondkomen, al is € 902,- per maand best weinig. Ik moet gewoon goed op mijn uitgaven letten”. In de loop van het gesprek blijkt, tijdens het doorspreken van haar financiële situatie, dat ze iedere maand teveel uitgeeft, vaak aan kleine extraatjes en onverwachte uitgaven, waaronder cadeautjes. Dan zegt ze: “Eigenlijk is mijn inkomen helemaal niet genoeg. Of ik geef teveel uit”.

Gezin met twee kinderen, begin vijftig. Hij werkt fulltime, zij is thuis.

Hij verdient een goed salaris, maar de uitgaven aan wonen en andere vaste lasten zijn aanzienlijk. Ze komen elke maand maar net rond en hebben zowel een lening als een forse roodstand. Betalingsachterstanden ontstaan door slordigheid of doordat er ‘plotselinge, onvoorziene omstandigheden zijn’ die geld kosten. Hij noemt als voorbeeld de kosten voor verjaardagen of een schoolreisje van de kinderen, maar ook de jaarlijkse afrekening van elektra en de waterschapsbelasting zijn ‘onverwacht’.

(bron: Huishoudens in de rode cijfers, 2009)

Mogelijkheden

1. Informatie inwinnen

Het is belangrijk dat je goed weet waar het over gaat. Wij staan immers snel klaar met ons oordeel. Maar ieder van ons kan plotseling in de financiële problemen komen.

Een uitgebreid onderzoek naar de schuldenproblematiek is het rapport: *Huishoudens in de rode cijfers, Omvang en achtergronden van huishoudens met (een risico op) problematische schulden, 2009*, van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Te vinden op www.rijksoverheid.nl. Vanuit het perspectief van de mensen zelf: www.stichtingclip.nl.

2. In gesprek gaan

In gesprek gaan met mensen die zelf in de schulden zitten zal soms moeilijk zijn vanwege de privacy. Maar iedere gemeente heeft wel een organisatie welke zich bezighoudt met de schuldenproblematiek. Ga met hen in gesprek, laat je informeren en overleg met hen wat je als geloofsgemeenschap kunt doen.

3. Deelnemen aan Schuldhulpmaatjesproject

Een aantal kerken in Nederland, waaronder de RK, heeft het Schuldhulpmaatjesproject opgezet. Idee van het project is om maatjes te organiseren voor mensen met schulden. Naast de professionele hulpverlening is er grote behoefte aan vrijwilligers die een tijdje met mensen optrekken. Samen de zorg delen voor een goede financiële huishouding bijvoorbeeld. Als geloofsgemeenschap is het mogelijk om deel te nemen aan dit project.

Voor meer informatie: www.schuldhulpmaatje.nl

5. WERELDWIJDE ZORG!

AANDACHT VOOR DE MILLENIUMDOELEN

Korte inl. door Ernst.....

Hoe wereldwijd is de parochie?

In het jaar 2000 hebben de Verenigde Naties acht doelstellingen geformuleerd om de kwaliteit van het leven in de wereld te verbeteren. Het zijn de Millenniumdoelen.

Al deze doelen zijn goed te vertalen naar onze inzet. Een voorbeeld daarvan is Doelstelling nr.5., het terugdringen van moedersterfte.

Moedersterfte

Wereldwijd sterven er elke dag duizend vrouwen aan complicaties tijdens hun zwangerschap of bevalling. Dit zijn jaarlijks meer dan 350.000 vrouwen. 99% van hen woont in een ontwikkelingsland. In 85% van alle gevallen zou het mogelijk moeten zijn deze moeders te redden. Het ontbreekt echter aan geschoold personeel, aan toegang tot zorg en aan de politieke wil.

Bron: The White Ribbon Alliance for safe Motherhood

Moedernacht

De Verenigde Naties hebben als vijfde Millenniumdoelstelling geformuleerd het terugdringen van Moedersterfte in 2015 met 75% ten opzichte van 1990. Deze doelstelling was aanleiding om in Nederland op de avond voor Moederdag een Moedernacht te organiseren. In deze nacht werd aandacht gevraagd aan de moedersterfte en wat wij eraan kunnen doen. En dat is precies wat de parochie in IJmuiden deed. Weliswaar niet in de nacht maar in de middag, organiseerden zij een informatiemarkt met sprekers en allerlei activiteiten. Deze activiteit was een voorlopig sluitstuk van een jaarprogramma waar in verscheidene parochies aandacht werd gevraagd voor één van de Millenniumdoelen. Tijdens een viering was een spreker uitgenodigd en was er informatie beschikbaar. Na afloop was er ruimte voor gesprek.

Adopteer een vroedvrouw!

Een ander voorbeeld is het adopteren van een vroedvrouw. De MOV-groep van de parochie in Castricum is een bondgenootschap aangegaan met de Stichting *Adopteer een Vroedvrouw*. Omdat de MOV een aantal projecten in Ethiopië ondersteunt en deze stichting ook in dat land actief is, besloot men al snel tot samenwerking.

Het is een van de voorbeelden waarmee een parochie een actie kan ondersteunen door samenwerking te zoeken, welke zich richt op een wereldwijd probleem, én gebruik kan maken van de unieke mogelijkheden van het eigen wereldwijde katholieke netwerk.

Voor meer informatie:

1. Voor de Millenniumdoelen: www.millenniumdoelen.nl
2. Voor de organisatie The White Ribbon Alliance: www.whiteribbon.nl
3. Voor Adopteer een Vroedvrouw: www.adopteereenvroedvrouw.nl
4. Voor de acties in Ethiopië vanuit Castricum: www.castricumvoorethiopie.nl

Mogelijkheden

1. Informeer bij de Millenniumdoelstellingen of er een doel of project is wat aansluit bij een project in de parochie. Als PCI en MOV-groep dit gezamenlijk doen is het mogelijk dat er twee activiteiten ontstaan. Eén gericht op de derde wereld en één op de lokale situatie. Zoek daarbij plaatselijke bondgenoten.
2. Organiseer een informatieavond over de Millenniumdoelstellingen in de parochie over een aansprekend project of activiteit.
3. Nodig een organisatie/lokale werkgroep uit om over dit project te spreken.
4. Onderzoek of het mogelijk is om een bondgenootschap aan te gaan. Je belooft dan deze organisatie te steunen, bijvoorbeeld via het houden van een collecte en het publiceren in het parochieblad, zonder dat dat veel vraagt van de eigen groep.

LITURGISCHE SUGGESTIES

Enkele suggesties voor de viering in het Diaconale Weekend:

In het Diocesaan Diaconaal Weekend op 12 en 13 november 2011 is de zondag de 33ste door het jaar A. De volgende lezingen staan die dag op het rooster: - Spreuken 31,10-13+19-20+30-31, - psalm 128, - 1 Tessalonicenzen 5,1-6, - Matteüs 25,14-30

De tekst uit het Spreuken gaan over de sterke vrouw: wie zal haar vinden? Het is zinvol om in de verkondiging naar aanleiding van die tekst aandacht te besteden aan inspirerende, sterke vrouwen in het verleden en heden, die zich hebben ingezet voor hun naasten. Bijvoorbeeld moeder Theresa. Of de Belgische zuster Jeanne Devos (1935), die zich inzet voor hulp aan de armen in de sloppenwijken van Bombay, India. In 2005 werd zij genomineerd voor de Nobelprijs voor de Vrede. Of aan een vrouw uit je eigen buurt die zich al jaren inzet voor eenzame bejaarden, de Voedselbank of de Wereldwinkel.

Psalm 128 begint met "gelukkig die godvrezend is en de weg van de Heer gaat!". Godvrezend zijn heeft niets te maken met bang zijn voor God, maar met vol eerbied en ontzag geraakt zijn door de bevrijdende woorden en daden van God. Die woorden zijn er niet alleen om te horen, maar ook om te doen. Wij worden opgeroepen om God na te volgen. We moeten zeg maar God doen oftewel goed doen! Als we zo handelen in het leven van alle dag zullen we gelukkig zijn. Of beter vertaald gezegend worden. Dat wil zeggen: God gaat met ons mee, laat ons nooit los en blijft ons inspireren.

Paulus roept ons in zijn eerste brief aan de gemeente / parochie van Tessalonica toe: "Gij zijt allen kinderen van het licht, kinderen van de dag!" Met andere woorden alles wat wij ondernemen kan het daglicht verdragen. Juist omdat wij kinderen van het licht zijn, zullen wij ons inzetten voor mensen die om wat voor redenen dan ook in het duister moeten leven. Bijvoorbeeld omdat ze uitgebuit, weggejaagd of onderdrukt worden. Als je werk wilt maken van je christen zijn dan ben je per definitie een lichtbrenger en verlicht je het leven van je medemensen, de minsten vooral.

De evangeliëlezing naar Matteus vertelt over een Heer die drie knechten vijf, twee en een talent in beheer geeft alvorens hij naar het buitenland vertrekt. De eerste twee knechten gaan aan de slag met hun talenten en weten die te vermeerderen. De derde echter doet er niet mee. Bij thuiskomst looft de Heer de eerste twee knechten, maar de derde - nutteloze - knecht werpt hij buiten. De lezing gaat dus eigenlijk over een talentenjacht waaraan wij allen moeten meedoen. We worden opgeroepen om onze talenten te ontdekken, te ontwikkelen en om ze te inzetten voor het welzijn van anderen. We worden opgeroepen om het religieuze talent, dat Jezus is na te volgen. We worden opgeroepen om nu eens op te houden met het aanvoeren van allerlei bezwaren wanneer de een of de ander om onze inzet vraagt. Wat klinkt dan vaak? Dat kan ik niet! Daar heb ik niet voor doorgeleerd! Dat durf ik niet! Daar moet je maar een ander voor vragen! Hou daar toch eens mee op! roept Jezus ons toe. Ga aan de slag en doe wat je handen vinden om te doen. De knechten, die met hun talenten hebben gewoerd worden in de evangelie tekst verschillende keren "trouw" genoemd. Oftewel in hun daden zijn zij trouw aan Jezus, die door zijn manier van leven heeft voorgedaan hoe te handelen in ons eigen leven waar en hoe dan ook. Wie zo handelt krijgt net als die trouwe knechten te horen: Ga binnen in de vreugde van uw Heer! Oftewel God zal je blijven dragen en bemoedigen. Het kan niet meer stuk! Ook al roept iedereen om je heen vanwege je diaconale inzet: jij bent gek! Denk toch eens aan je zelf! De wanorde in onze wereld, de onvrede en het onrecht, schreeuwt echter om mensen die daartegen in blijven ijveren voor de hemel op aarde, God in ons midden. Gaan wij proberen om zulke mensen te zijn?

Voorbeden - een suggestie:

God van vrede en gerechtigheid, vol vertrouwen richten wij ons tot U en leggen onze gebeden aan U voor...

Wij bidden U

voor de leiders van kerk en wereld:

dat zij hun talenten inzetten voor de bevordering van vrede en gerechtigheid...

dat zij niet uitzijn op macht en aanzien maar zich dienstbaar inzetten

om anderen, de minsten vooral, tot hun recht te laten komen...

Zo bidden wij U...

Wij bidden U

voor wetenschappers en kunstenaars,

voor mensen in de zorg en het onderwijs...

dat zij hun beroep uitoefenen ten dienst van mens en wereld...

Dat zij hun talenten dienstbaar mogen maken aan het welzijn van velen..

Zo bidden wij U...

Wij bidden U

voor onszelf, die dikwijls onze eigen talenten niet zien...

Doe ons ontdekken wat U ons allemaal gegeven heeft

om zo dienstbaar te kunnen zijn voor anderen ver weg of dichtbij..

Maak ons tot moedige mensen, die daadkrachtig aan de slag gaan...

Zo bidden wij U..

Parochiële intenties

God, U kent ons beter dan wijzelf in onze momenten van twijfel en hoop.

Voorkom dat wij wegstaren van de nood van anderen.

Geef ons moed, durf en daadkracht om Jezus, Uw Zoon

na te volgen in zijn inzet voor de minsten, uw liefste kinderen.

Dat vragen wij u door hem, Jezus, onze broeder en Heer.

Amen!

Op weg naar een meer diaconale liturgie!

- een aantal algemene suggesties

Hoe kunnen we onze liturgie "diaconaliseren"? Om zo een bijdrage te leveren aan een viering in het weekeinde, die handen en voeten krijgt op de dagen die volgen?

Een paar aanbevelingen:

1.

Alle theologie is contextuele theologie. Dus ook alle liturgie is contextuele liturgie d.w.z. al ons vieren wordt mede bepaald door de omstandigheden (geografisch, politiek, cultureel, persoonlijk enzovoorts) waarin wij als gelovigen verkeren.

Vraag je dus je iedere keer voor je gaat vieren af met wie je gaat vieren. Het maakt immers wat uit of je viert met gelovigen in Blaricum (doorsnee in goede doen) of in Amsterdam-Oost (veel lage inkomensgroepen, veel allochtonen). In beide parochies zijn noden, maar ze zijn verschillend van aard. In de ene parochie vermoedelijk naast geestelijke nood meer materiële nood. Reden te meer om van je parochie ook een sociale kaart te maken.

2. Kennis van economie en politiek is naast kennis van de Schrift en de liturgie voor iemand, die verantwoordelijk is voor het vieren van de liturgie of voor de MOV-activiteiten broodnodig!

3. Neem kennis van hoe mensen in allerlei situaties van onderdrukking en armoede - verweg of dichtbij - vieren. Kijk naar de door hen gebruikte gebaren, symbolen, teksten en zie hoe ze eventueel "verbouwd" in jouw situatie gebruikt zouden kunnen worden. Leer van mensen in de Derde Wereld hoe zij naadloos liturgie en actie met elkaar weten te verbinden tot een harmonieus geheel. Het een loopt als vanzelf over in het andere en omgekeerd.

4.

Werk als pastor, liturgisch verantwoordelijke of MOV-er ijverig aan een goede verstandhouding tussen de mensen van de PCI, de werkgroep MOV of Kerk en Samenleving en de liturgische werkgroep(en). Een dubbellidmaatschap is nastrevenswaardig!

5.

Kom voor je identiteit uit! Wees de schaamte voorbij! Laat weten waar je je inspiratie vandaan hebt. Maak duidelijk van wie je je missie hebt ontvangen. Wees niet vies van het woord evangelisatie. Daar zit immers het woord evangelie in: goed, bevrijdend bericht. We hoeven niet met bijbels langs de deur, maar we moeten wel duidelijk maken aan wie het wil horen, dat je aangevuurd wordt door God, zijn Geest, door Jezus, door de Woorden van de Schrift. En we weten: deze woorden zijn tegelijk daden. Het zijn woorddaden, zo leert ons het Hebreeuws.

6.

Alle bovenstaande woorden kunnen worden samengevat in de conclusie: de kerk en dus ook de liturgie is er niet omwille van zichzelf maar omwille van het heil voor deze wereld, omwille van de bevrijding van geknechte mensen.

7.

Of anders gezegd met de woorden van de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer, die vlak voor de bevrijding in april 1945 op persoonlijk bevel van Hitler werd opgehangen, omdat hij zich altijd had verzet tegen het duivelse nazisme: *jullie vragen mij wat een parochie / gemeente moet doen? Dat is bidden en het goede doen!*

Nog een tip!

In onze weekendvieringen bidden wij na de geloofsbelijdenis de voorbeden. Zou het niet goed zijn om aan de leden van de PCI groep te vragen om voor ieder weekend minstens één actuele diaconale voorbede aan te reiken, die de geloofsgemeenschap in contact brengt met medemensen, onze broeders en zusters, in nood veraf of dichtbij? Zo mogelijk zouden zij die voorbede ook kunnen bidden.

En nog een!

Tijdens vieringen maak je het vaak mee dat de voorganger (m/v) na de voorbeden zegt: "We onderbreken nu de viering, we gaan de tafel klaarmaken en ondertussen wordt er gecollecteerd". Met verhullende woorden of heel direct vertelt hij of zij waarvoor de collecte bestemd is. Helaas te dikwijls voor de eigen gemeenschap en niet voor een diaconaal doel, waar in eerste instantie de collecte van oudsher voor bedoeld was. Nu is er niks op tegen om na de dienst van het Woord en vóór de Dienst van de Eucharistie of de Dienst van de Communie een pauze in te lassen. Maar dan moet het wel een echte pauze zijn. Je mag je neus snuiten, met je buurvrouw of buurman praten of even je benen strekken. De collecte echter moet je nooit in een pauze houden, want de collecte is een heel wezenlijk onderdeel van de liturgie. En wie collecteren er? Dat zijn natuurlijk de leden van de PCI-groep - zeg maar de diakens en diaconessen - om daarmee de band tussen de collecte en de diaconie te onderstrepen.

Ko Schuurmans, liturgist

Naschrift: over de uitdaging van de caritas

Enige tijd geleden kreeg ik een vraag van een diaconale organisatie in ons bisdom. Ze wilden mensen helpen die, nadat ze de maximale termijn door de voedselbank waren geholpen, nog steeds niet op de rails zijn. U weet dat de voedselbank 2 maximaal 3 jaar helpt met voedsel maar ook met begeleiding zoals maatschappelijk werk en schuldhulpverlening. Daarna moet een persoon, een gezin, het zelf kunnen doen. Maar veel mensen redden het dan nog niet. De diaconale organisatie stuurde een paar dozijn (!) voorbeelden mee om te laten zien over wat voor soort mensen het gaat. Ik schrok ervan, ik wist wel dat het bestond maar als je het zo bij elkaar ziet, tientallen mensen uit een normale provinciestad - en dit is nog niet eens alles -, dan zie je plotseling een heel andere wereld. Een wereld van kwetsbare mensen: mishandeld, gescheiden, laag opgeleid, (psychisch) ziek, ontslagen, gekwetst. Opvallend veel vrouwen.

‘Wat willen jullie met deze mensen doen?’, vroeg ik aan de directeur. Tsjja, ze toch maar weer onder de arm nemen was ongeveer het antwoord. We zoeken geld om iemand aan te nemen die het toch weer met deze mensen probeert. Nog eens maar de papieren kijkt. Ze nog eens moed inspreekt. Tenminste probeert de kinderen weer op de rails te krijgen. Probeert ze af te houden van drank en drugs. Nog eens met ze langs gaat bij de sociale dienst en het energiebedrijf. Met ze meekijkt naar de rekeningen en helpt een sollicitatiebrief te schrijven. Ik was ontroerd over zoveel betrokkenheid. Tegelijkertijd erg nuchter: wat kun je anders doen? Zal het helpen? Vragen waar ik ook geen concreet antwoord op heb.

Kwetsbare mensen zullen altijd onder ons zijn. Hoe hoger de eisen van productiviteit en efficiëntie in een samenleving, hoe meer mensen er tussenuit zullen vallen. We willen graag dat iedereen meedoet of mee kan doen, maar de praktijk leert dat dat niet altijd kan. Sommige mensen zullen voortdurend achterblijven omdat ze niet kunnen aanhaken. Ook na heel veel hulp zullen ze niet op eigen benen kunnen staan. Dergelijke mensen kosten geld: in de vorm van uitkeringen, in de vorm van sociale werkplaatsen, in de vorm van huursubsidies. Maar als een samenleving niet bereid is te proberen op deze manier een menselijke samenleving vorm te geven, kost het ook geld: in de vorm van criminaliteit, door ziektes, door dakloosheid. Zo bekeken zeggen de maatregelen van het huidige kabinet ook iets over de moraal in een samenleving: met de grote nadruk op eigen verantwoordelijkheid die leidt tot bezuinigingen op alles wat mensen helpt te participeren, drukken we steeds meer mensen aan de rand van de samenleving, vanwaar het moeilijk is weer terug te komen.

Wat kunnen we doen als kerk? We kunnen iemand aannemen, zoals in het voorbeeld hierboven, om deze mensen te helpen. Maar kan één iemand het probleem oplossen dat in een samenleving wordt gecreëerd? Hebben we daarvoor niet een groep nodig, een geloofsgemeenschap die zingt en bidt dat het anders kan en moet? Het antwoord ligt volgens mij besloten in het woord ‘caritas’. We kunnen als kerk(en) niet veel en onze rol in de samenleving wordt steeds beperkter. Maar wat we kunnen moeten we goed doen: een gemeenschap zijn van liefde, naastenliefde en daden van liefde. Dat betekent niet alleen financiële hulp, maar mensen nabij zijn met hart en ziel. Mensen die uit de samenleving gedrukt worden mogen weten dat ze bij God een plaats hebben. De kerk is een plaats van ‘deze wereld omgekeerd’: wat in de ogen van de mensen groot is, is in de ogen van God klein. Wordt dat misschien bedoeld met dat christenen ‘wel in de wereld, niet van de wereld’ zijn? Op deze manier worden we als kerk teken van Gods liefde in de wereld; door te bidden en te zingen, te zorgen en lief te hebben uiten we een profetisch protest tegen de politici en beleidsmakers.

Het zijn deze activiteiten die we met elkaar moeten gaan ontwikkelen. In de regio’s, in de parochies, met de Caritasinstellingen en de diaconale werkgroepen zullen we deze vormen van ‘liefdadigheid’ moeten gaan uitvinden.

Erik Sengers, coördinator Diocesane Caritas

OPEN JE OGEN VOOR... KWETSBARE MENSEN

Bewonderend kijken we naar vlinders.

Mooi en teer en soms zo gracieus fladderend.

Soms zouden we een vlinder willen zijn.

Onbezorgd door het leven gaan.

Een vliegen naar de vrijheid.

Maar die tere vlinders zijn tegelijkertijd zo kwetsbaar.

Er hoeft maar iets te gebeuren, of de vlinder is er niet tegen bestand.

Bewonderend kijken we soms naar mensen.

Mensen die krachtig zijn, gezond en blakend ogen.

Wat zouden we in sommige gevallen graag zo een mens willen zijn.

Stoer en krachtig, sterk en onwrikbaar als een eik.

Stand houdend in stormen en een baken in zee.

Maar de ziel van sterke mensen zou wel eens net zo kwetsbaar kunnen zijn als de vlinder.

En de ziel van kwetsbare mensen zou wel eens zo sterk en standvastig kunnen zijn als de onwrikbare eik.

Als wij onze ogen openen voor kwetsbare mensen, welk beeld hebben wij dan hierbij?

De stoere, sterke mens of de zwakke, gevoelige en fragiele mens?

De ogen openen voor kwetsbare mensen betekent dat de ogen zijn gericht op alle mensen die jouw levenspad kruisen. Aan de buitenkant is het niet te zien: de kwetsbare ziel of de innerlijke kracht.

In het Grieks betekent het woord psyche zowel ziel als vlinder.

Bron: Lieuwe Durksz, Doopsgezind NL no. 2

(www.zinprofiel.nl)